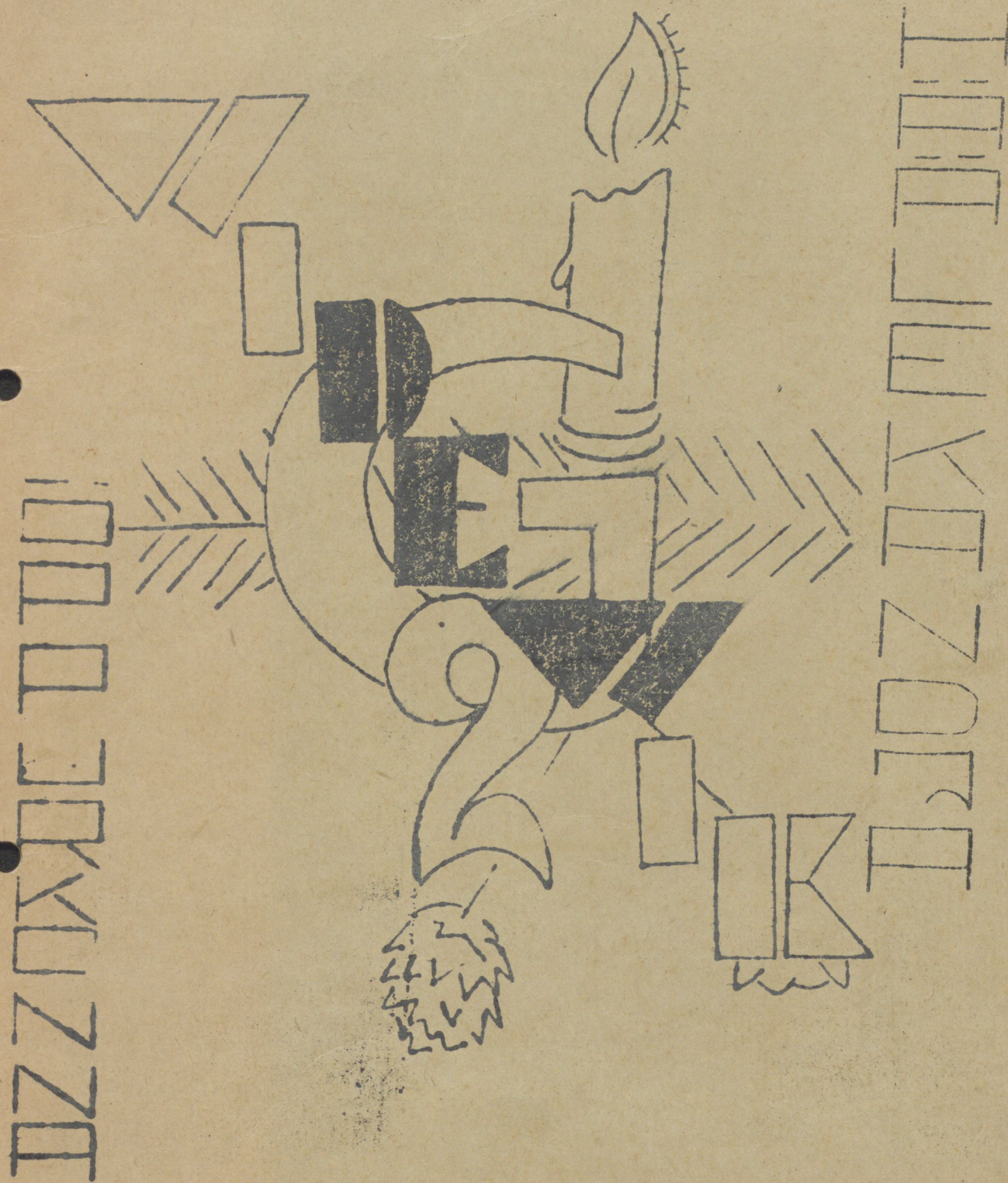

PEDAGOGIKA
ARHIIVMUSEUM
FOND K37111-2

Peatoimetaja : E. Kuurband
Asjaajaja : E. Ots
Kirjatoimetaja : A. Veski
Tegertöimetajad : E. Sprants
H. Peelbaum.

5. AASTAK.

ANNO 1935.

N° 21 DEITSEMBER

Esimeste lumi.

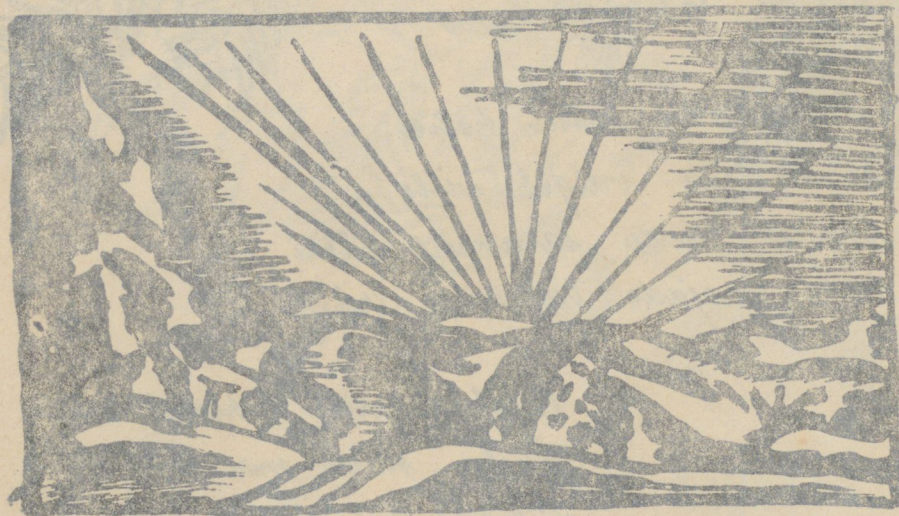
Ohkustest poestub helise
pilviallude valget villa
Langel suuri, säravaid tähti
keset majade luhkuvat rühti.

Lajab esimest, kokedal lund.
Unelen, näen ma und ?
Pilvist kui rulluks alla
lumistund loore valla

Lüdamas pulbitseb kiik,
kuhu - ei tea - mul siht!
Thalen viskuda sülle
maamemmel valgesse põlle.

Vaitiv on majade riik,
tunnitan, tagun vaid iht:
üha paistub kohedat lund -
unolen eimest halvound...

— il —

Mets vait!

Kangel helendab üksik täht.
On vaid rändaja kiire rüht.

Mets vait!

Alla langed valget ja laia lund,
läis jõulund.

Rändajal kiire rüht,
püüab üht,
ees on siht —
kodu!

Mets vait!

Kangel helendab üksik täht.
On vaid rändaja kiire rüht.
Mets vait!

Baby.

Kodumaa uurimise nurk.

Ei ole vähe huvitav pöörata tähelepanu varadele Eesti mõõtudele. Liinkohal katsume anda väikese ülevaate rahvalikest mõõtudest, varustades neid ka selgitavate joonistega.

1). Säilitus (24 tündrit = 72 vakka = 3051 e)

Suuremaks mõõlihtikaks oli meil enne „säilitis“ või nn. last (laeva), mis tähendas endas mahu- ja raskusmõõtu. Iga kauba suhtes oli säilitusel eri koef (oleneades kauba raskusest), samuti oli igas linnas lihts oma säilitis. Viimast asjaolu tuleb seletada sellega, et iga linn ehitas erisuurusega laevu, millel muidugi oma erinev laadimise suurus.

Laevade kasvamisega jäi säilitisele mõõdu tähendus nii, et ühe laeva koorem võis sisaldada 2-3 ja enam säilitist.

2). Vakad.

(järgneb).

Talv.

Väljas sajab pihmet lund,
Käes on jälle talvelund.
Kes müüdi kappi jääda tahab
iga üks küll välja läheb.

Ol'ge välja kindad, mütsid,
möö väikesed koolijütsid.
Kokkudega välja läb' me,
sõitke alata küll bati' me.

Koolitükid pääs meil olgu,
siis vast alles tõu tulgu!
Muides koolis on maht mulla,
koolipapal karmi jätta.

V. L.

Keelalisi küsimusi.

"Millaal", "oma", "millaal", "omale", "millaal", "enda", -
"enese", "enesele".

Jah, need sõnad olene segamini paisanud. Räägime kuidas juhtub, kord õigesti, kord valesti, enamasti süüski sarnemini valesti kui õigesti.

Sõna "oma" ühes oma käänetega on possessiivne pronoomen (omastav asesõna), mis näitab kuuluvust, omandust: ta müüs oma maja maha, oma silm on kuningas, oma suu on ikka kõige lähemal ta päästis oma naha oma väledate jalgadega jne.

Nagu neist näiteistki näha, esineb "oma" ikka mingi teise sõna ees täiendina (atribuutina) omandussõnana (adjektiivina). Saksa keelis vastab talle sein, "seine", sein (resp. mein, meine, mein, dein, deine, dein) ja vene keelis: мой, моя, мое.

Sõna "enda - enese" ühes oma käänetega on reflexiivne pronoomen (enesekonane asesõna), ja näitab tegemise pöördumist suunamist tegijale enesele: ta ostis enesele ehk endale uue maja, ta kutsus oma sõbra enda poole külla, ta pesi end enne peole minekut hooltsasti, ta võttis omad asjad endaga kaasa.

Nagu neistki näiteist näha, esineb "enese - enda" ühenduses verbiga, seistes enamasti selle järel ("oma" aga esineb mingi käändsõna ees täiendina). Saksa keelis vastab talle sich (resp. "mich", "dich"): er kaufte sich ein neues Haus - ta ostis endale uue maja. jne. Vene keelis vastab talle себе, себя ja ühes avaldud muudugi ka teised käänded себе - себя verbis lõpus.

Kui antud juhtusid silmas pidada või vähemalt teatavaks võtta, et nende sõnade ("oma" - "enda") vahel tuleb kindlat vahet teha, siis vabaneme jällegi mitme vigadest, mida iga päev teeme.

Oma rahvusliku kultuuri loomisel olgu üheks meie hüüdsõnaks: Enam keeldist kultuuri!

A. V. K.

Nooremale nukk.

Jõulueelne unenägu.

Olas kord väike tüdrukuke Ivi, väiksem veel, kui meie väiksemaid viderikutare, puna-põlne, sinisilmne. Aga jõule vohas ta suurema igatsusega, kui kõik suured: tema vanaema, ema ja isa. Ta ei unistanud suurest säbavalt ehitatud jõulupuust, oga riiklikult kindide kulgast-oo, ei, ta polnud näinudki midagi sellist. Ta vanemad polnud jõustad ja ta jõulurööm püridus vaid väikese kuuks, millel ehteks mõned küünlad, komprekid ja õunad ja kingiks sai ta kleidikese või kindapaari, mida parajasti vajas.

Ühel päälöunal istus väike Ivi toas, toetas põõ vastu aknaraami ja vaatas välja. Äkki lendas aknalaual hallivatseline varblane, vaadles Ivit oma pärtsilmiga, ütles Lirts, hüppas paar korda aknalaual ringi, ütles veel kord sirts ja jäi siis rahulikult aknalaual istuma. Ivi vaadles teda suuril silmil. "Kas sul pole külm, värvelast?" küsis ta. — "Lirts! Külm? Ei ikka ha." — "Miks ei lähe sa koju, kui sul on külm." — "Kodus pole ruumi, maha on pisikesi

täis." — "Pisikesed? Kes nad on? Kui palju neid on?" Tuhat küsimust keerles Ivi peas. "Need on minu pojad. Kuus tükki teisi." Ja uhke näo legi varblane. "Kas nad on poisid, või tüdrukud?" — "Kõik segi putka." — "Kas nad ka jõule ootavad?" See oli ju Ivi enda suurim ootus. "Oo ja. Leda nad ootavad." "Kas nad saavad ka jõulupuu ja kinke?" — "Teks saavad, kui palju karjuvad ja pesas rahul ei ole, kui ema pesa kohendab, või neile jõulutoitu jagab." — "Mida nad saavad jõuluroaks?" "Kas tanguroosi ja rosinasaia?" Need olid Ivi lemmikroad. — Värrike legi paar hüpet ja sirksus nagu tahaks naerda väikest Ivit. "Tanguroosi ega rosinasaiani nende tüvrad veel ei süüa, ega viljateri ja liharaasukest, mida sinu ema meile maha viskab, söövat nad meelti." Ivi tahkis veel palju küsida, ent äkki varblane lendas minema. "Näe, kuhu ta rumalake magama jäänud, pää vastu külma akent, saad noku!" See oli vanaema, kes tõstis magama Ivi kesse voodile.

Avaruste otsingud.

Nad läksid välja sinis-sinisele talveõhe, tema ja ta saatja. Kummeline igassus kitutas neid kargote avaruste otsingule. Häämeldumull nad seisatusid viiru.

Õhus oli sadanud pehmet, kohedat lund mis üleöö oli muutunud põhjamade jämedaks valenduseks. Võldilult laetus sinine lõuend, kiigutades süralet rohkest kollast kuusirpi.

Tukkusid massiivsed aiapostid lumekuhilate all, saadetuna põhjinisest varjudest. Peenelt joonistatud puude karalised oksad ja hõbepajude rippuvad varjud kilavale lumeraiale sügavsiniseid pitse. Põõaste nõrgad hõbeoksad olid kaardunud libele kütja all.

Teisel pool aeda laiusid helendavad väjajätkud, kus liikumatud varjud suundusit silmapüürini. See avarus ahvatles ja huiatas.

Polla tuli turga tagant ja liputas saba. Hõites suusaritu. nad kõnelesid temaga ja ta vastas, taas häämaga pillutades kergel lund.

Lüis jäi elamu nende taha vaikseks ja

sügar-sinisena. Ainult aknasimulidelt eraldusid
valkjad vöödid ja lumistunud katus sööstus
julgelt sinisele taustale.

Kuuldus ainult suuskade satin kohedas
lumes, tuiskas sulgkarguid lumepilvi. Kriitseldus
lühikuvaid varje hilavale lumele, ebamääraselt
pikki ja vormituid. Õi oli külm. Punetavatel
pöösil ja hingeldades nad rütkisid märke
ja taas sõõstusid vihmal rinnakult, jättes
pärlnutriliselt vaibale neli sini-violetill õhtu-
vat vööti — — — — —

Hargeid, sinivioletavaid põhjamara õid
oli rannakul jõudnud lõpule. Õega oli kuusirp
sukeldunud lõuendi servalt metsa taha, kus
kuuskede tumedast siluadist paistussid kahra-
surale taevale.

Nähtamatud käed kudusid nähtama-
tuil kangastelgedel varjundesse hõbedasi kiinde.
Iga süstiku vise pani varju tuksatuma ja
siis värisema.

Sinine lõuend ei olnud enam sinine,
sest violetid ja roosad viirud kulgesid tal-
varanda.

Diapostid minetasid pottsiniseid varje

Penned pitsid, joonistatuna lumeraibale, oman-
dardid jääroside haprust. Tuule kumehõlmade
pudusus kiirel hommik varistas põõsaste kaar-
duvad oksid tübelidena, mis sulnis aovalguses
näisid noosadena.

Tema ja ta saatja, nad sisaburid ühel
nõlvakul, näoga vastu kardavõrgudest õtkuvas
taevapõnni. Nad olid tulnud välja otsingute ja
olid leidnud. Nad kumbatasid ja kuulid, kuid
kauges tõnis algas kellade mäng. Pikkade, vii-
cemaride toonide hõljudes algas see, kard-korralt
puisudes, kuni lõpuks saadetuna vastutaja koori-
dest vastkellade tagumid kumisevat koraali. Vass-
li nad vaikisid, ainult viimane foor jäi vä-
risedes rippuma hommikõhku, kuni tuul oma
kumehõlmade vahelises peletas ta kõrgustesse.

Taas lendus sulgkõrgeid lumepilvi suusa-
ninade tõttudes endisi jälgi. Veel kritseldus
katvatusid varje pärsosale lumole, elamääraselt
põkki ja vormiluid.

Kui nad sõestusid sisse aiavärsast, seegit-
sus aovalgus juba poolel laevakummil. Varski
pidi koitma uneks päevaks, eesneseks päevaks
uud aasdal.

Õelmises numbris ilmunud
tähetella tarvitamise seletus.

Õelmises numbris antud joonis, mis näi-
tab tähtede asendit põhjapoolisel taerassfääril
kell 22 (ehk kell 10 öösel) 1-sl oktoobril ku-
ni 30. aprillini, 1-sl mailil kuuni 30. septembri-
ni on joonis maksuv kella 23 (ehk kell 11 öösel)
kohal.

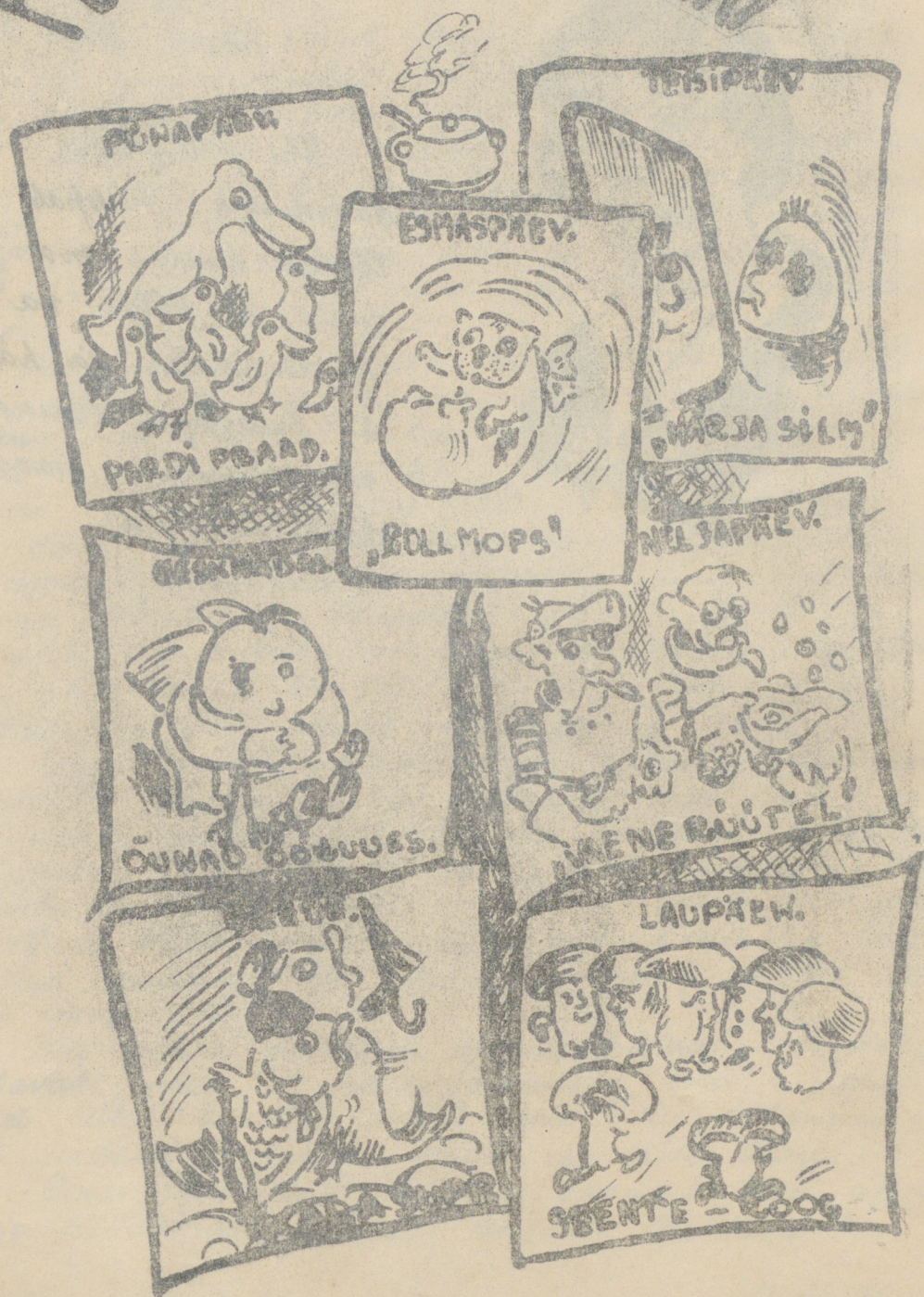
Kuudat seda tähetella tarvitada, selleks
kõige näide: On 15. märtsi öö. Vaadates lau-
vale, näeme Põhjamaela A juures (paremas kätt
ülal) Mis on kell? - Lähendus: olki üles tä-
hetekkal 15-nda märtsi kella 10-nd juures (üle-
val vasakul) A asub $4\frac{1}{2}$ jectuskrüüsu võrra
vasakul. Lähendus: kell on $4\frac{1}{2}$ ruudi hiljem kui
kell 10, s.o. $\frac{1}{2}$ 3 hommikul.

Ksw! Helge Riismandel

Üks "Videviku academia"
 spordilõue: hüppab kõrgust,
 tõukab kuuli, mängib võrk-
 palli. Ei põlga ka tantsu.
 Tagasihoidlits ja hääsüdam-
 lik lütarlaps, klassis üks ar-
 mastatumaid, kaasühtkijaid
 pinginütkijaid."

PÄRASEEELNE TOIDUKART

Võtsime osa TKS'is poolt korraldatud käsipal-
li võistlustest Eesti Käsipalli Liidu poolt välja pan-
dud karikale. Osa võttis 6 naiskonda.

12. okt. mängisime Tall. Kolledžiga, kelle võitsime 2:0

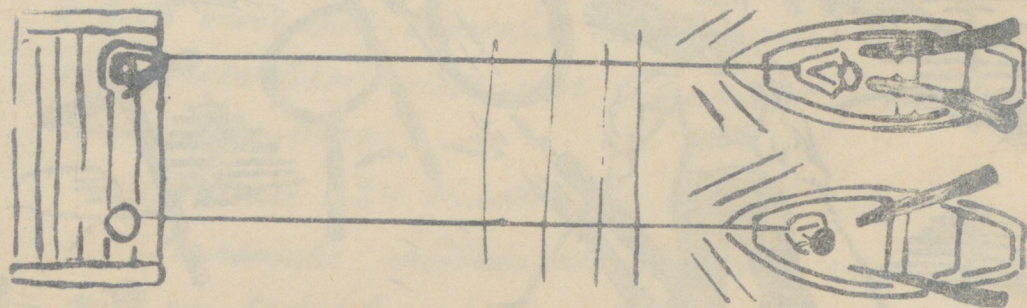
18. okt. kohtasime Kuhu Gümna, kelle samuti võitsime 2:0

Nende võitludlega olime juba võidule kaunis lähedal

19. okt. oli olustel finaals I gümna. Esimese game'i
võitsime kaunis üllataval viisil, teine game'i läks üle nos-
teris I gümna. ja kolmanda game'i võitis teine oma
õnnelunud surumisele. I gümna. tuli esiga ülevõitjaks
ja võitis karika.

TKS'is 1935/36. a. meistrivõistluste sejas mängi-
sime 1. dets. Kuhu Gümna. ja võitsime 2:0

Küüsiika ülesanne

Paadisillale läheneb kaks ühesuurust ja -ras-
kust paati. Mõlemis paadis istub madrus, kes
tõmbab köit. Ühe paadi köis on kinnitatatud sil-
lal oleva posti külge, teise paadi köit tõmbab
sillal olev madrus. Missugune paat jõuab pära-
le esimesena?

Belmises „Võdevikus“ ilmunud ülesande „Me-
hanika põhiseaduse rakendus“ lahendus.

Dünamomeetri osutis näitab 100 kg. Ühe ho-
buse 100 kg. pingutus kulutatakse selleks, et hoida
paigal dünamomeetrit (ühte hobust võib asenda-
da konksuga, mis seina külge kinnitatatud) ja
teise hobuse 100 kg - line pingutus paneb liikuma
dünamomeetri osutise.

KROONIKA

25. okt. korraldati meie koolis traditsiooniline
hõimupäeva aktus mis tänaoli oli eriti meeldu-
rikas. Etteandeti oli koostanud, ülevaadet hõimu-
rahvaste ürgkoduist ja ajalooist, 1) deklamatsioon
ja 2) hõimlaste rahvatants.

27. okt. loimus "Võderiku academia" laste-
vanemate poolt korraldatao pidu-loterii. Külal-
lajaid oli rohkesti ja sissetulek rahuldav. Ees-
kava lasus peamiselt 5 kl. õpilaste õul. Tants-
supõrandal keerdeti "The Dancing Traveller" si-
helids saateb.

29. okt. seisatus õpilas- ja õpetajaskond 1905.a
ohvrite vaikeis mälestamises. Ülevaate 1905.a õit-
lemisest andis pr. Peduswar.

17. nov. peeti lühike kätti aastapäeva aktus peale
palvet.

HIND 25. *sent.*